

Sisäministeriö

Lausunto hallituksen esityksestä ulkomaalaislain muuttamisesta

Sisäministeriö (SM) pyytää sosiaali- ja terveysministeriötä (STM) lausuntoa hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta. Lausuntopyyntö on pyydetty lausunnonantajaa ottamaan kantaa erityisesti rajamenettelyn soveltamiseen ilman huoltajaa olevien alaikäisten hakijoiden kohdalla.

STM esittää lausuntonaan seuraavaa:

97a § Turvapaikkapuhuttelu

YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista (60/1991) ja sen 3 artiklan 1 kohdan mukaan kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Myös ulkomaalaislain 6 §:ssä on tunnustettu lasten edun ensisijaisuus.

Esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa sivulla 35 on todettu, että erityisesti alaikäisen turvapaikkapuhuttelua järjestettäessä tulisi ottaa huomioon lapsen etu. STM toteaa, että samassa tilassa tapahtuva turvapaikkapuhuttelu olisi ilman huoltajaa saapuneiden alaikäisten lasten kohdalla erityisen tärkeä järjestää muun muassa puhuttelun luonteen sekä turvallisen ja luottamuksellisen ilmapiirin varmistamiseksi. Edellä mainitusta johtuen STM:n katsoo, että vain videoitse tehtävään alaikäisen turvapaikkapuhutteluun tulisi lähtökohtaisesti suhteutua pidättyväisesti niin ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden kuin huoltajien kanssa tulleiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden kohdalla.

104 a § Rajamenettely

Lapsen oikeuksien yleissopimuksen 28 artiklan mukaan kaikilla lapsilla on oikeus saada opetusta ja käydä koulua. Esityksestä ei käy ilmi, miten rajamenettelyn piirissä olevien lasten (sekä ilman huoltajaa, että huoltajan kanssa tulleiden lasten osalta) sivistykselliset oikeudet rajamenettelyssä toteutuisivat tosiasiallisesti. Jos rajamenettelyn aikana aikuisen lailla ilman huoltajaa maahan tulleen lapsen täytyisi oleilla vain ryhmäkodissa tai oman perheen kanssa vastaanottokeskuksessa, opetuksen järjestäminen olisi todennäköisesti haasteellista. Ilmeisesti tuettu asuminen tai yksityismajoitus eivät olisi rajamenettelyssä vaihtoehtoina, vaan ilman huoltajaa tulleen alaikäisen lapsen pitäisi asua käytännössä ryhmäkodissa, mikä ei välttämättä kaikissa tilanteissa ole lapsen yksilöllisen tilanteen perusteella paras asumisratkaisu. Kun ryhmäkodissa olisi sekä rajamenettelyn piirissä olevia, että muita lapsia, voisi tästä myös aiheutua lapsille eriarvoisuuden kokemuksia ja / tai hankalia käytännön tilanteita.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

02951 63415
+358 2951 63415

kirjaamo.stm@gov.fi
stm.fi

Lisäksi rajamenettelyn ulottaminen lapsiin on ongelmallinen myös lapsen oikeuksien yleissopimuksen 31 artiklan toteutumisen näkökulmasta tai oikeuksien toteutumista ei ole ainakaan esityksessä kuvattu; miten lapsen muut oikeudet, esimerkiksi oikeus harrastuksiin, vapaa-aikaan yms. toteutuisivat, jos lapsi ei saisi liikkua vapaasti.

Esityksessä jää kuvaamatta ne erityisen painavat syyt, joiden perusteella ilman huoltajaa saapuneisiin alaikäisiin lapsiin olisi perusteltua kohdistaa perusoikeuksiin kajoavaa sääntelyä.

Lausunnon antamista esityksestä hankaloittaa se, että esityksessä ei ole selvästi kuvattu vaihtoehtoja rajamenettelyn soveltamisen rajaamiseksi ilman huoltajaa olevien alaikäisten lasten osalta, eikä tehty eri vaihtoehtoja koskevia säännösehdotuksia

STM ei esityksen perusteella kannata sitä, että rajamenettelyä sovellettaisiin myös ilman huoltajaa saapuneiden alaikäisten lasten hakemuskäsittelyyn.

121 § Säilöön ottamisen edellytykset

STM:llä ei ole lausuttavaa asiassa.

Muuta

STM katsoo, että esityksen vaikutuksia lapsiin ja lapsiperheisiin tulisi täydentää; esityksessä ei ole arvioitu ehdotusten vaikutuksia muun muassa eri ikäisiin lapsiin.

Kansliapäällikkö

Kirsi Varhila

Lakimies

Titta Honkala

Jakelu SM Sisäministeriö

Tiedoksi STM APO sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaat ja palvelut -osasto
STM YTO yhteisöt ja toimintakyky -osasto

VN/8021/2022-STM-11

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: